

1746.  
1859:12

A

CSENDŐRSÉGI  
♦♦ LAPOK ♦♦  
KÖNYVTÁRA  
12.



VIDÁMSÁGOK A KATONAÉLETBŐL

Híven,  
Becsülettel,  
Vitézül.

Mi sohsem pihenünk...  
Haladunk éj s nappal a bűnök után  
És eléjük megyünk — szüntelenül  
És akkor is látjuk a falvak, mezők,  
Ha fény, láрма, ima s minden elült...

Előttünk zászló leng: a becsületé.  
Babér övezi és cserlevél zöldje,  
És hószín selymén kakastoll ragyog!

12.

## Vidámságok a katonaeletről

Axa Rolf elbeszélései

(Megjelentek a Csendőrségi Lapokban)

A képeket vitéz Dobó Sándor g. őrnagy rajzolta

// A Csendőrségi Lapok kiadása //

1941

Felelős: Besenyői Beöthy Kálmán alezredes

## Vidámságok a katonaeletről



## ELŐSZÓ.

Az, aki ennek a kötetnek, a Csendőrségi Lapok könyvtára 12. kötetének az anyagát írta, tökéletesen látta a katonaeletet, a baka-világot és amit meglátott, művészettel írta meg. Annak idején, amikor ezek az írások elsősorban jelentek meg a Csendőrségi Lapok hasábjain, általános derűtséget keltettek, ezért határoztunk úgy, hogy a könyvtárunk 11. kötete után, amelyben a csendőrelet körüli vidámságokat gyűjtöttük össze, a testvér, a fegyvertárs vidám világából is bemutatunk néhány képet.

Az öreg katonák ennek a könyvnek nagyon fognak örülni. Az, aki átélte a világháború előtti aranyos, béke éveket, amikor általában nagyobb, súlyosabb gondok nélkül élt az emberiség, amikor ráérték tréfálkozni és a tréa tetszett és viszonzásra talált, akkor éltek a ma már öreg katonák, deresfejű bajtársaink s talán valamennyi végig is élte azokat a vidámságokat, huncutságokat, tréfákat, amiket Axa Rolf itt leírt. Visszaidézik hát kedves emlékeiket e könyv olvasásakor.

A fiatalok is belekóstoltak ezekbe, a katonavilágot jellemző esetekbe, talán egyik-másik ma is úgy történik, mint régen, talán másképpen, de akkor is jóízűen; meg van a katonaeletnek a maga sajátos íze s ha néha-néha nehéz is a „borjú”, az ilyen esetek elfeledtetik hamar...



Remek alakokat rajzolt meg itt Axa Roli, az olvasó nem fogja őket elfelejteni: a szolgálatvezető őrmestert, a szakaszvezetőt, a mindig éhes „virágszálakal”, az énekkart, a gyáva zsidót, Julcsáékat és minden más alakot szívesen idéz mindig vissza emlékezetébe történeteikkel együtt.

Nagyon örülünk, hogy átadhatjuk bajtársainknak ezeket az alakokat és történeteiket így egybegyűjtve, szórakozzanak és mulassanak velük...

A lövöldére ráfeküdt a júliusi délután mozdulatlan hősége. A löállásokon ropogtak a puskák; a lövöldén kívül pedig, a négy hatalmas hársfa árnyékában, a földön heverve hűsölt a bakatársaság.

Beszélgettek is, meg nem is. Egyesek szundikáltak, mások a déli menázi kétes örömeire visszagondolva, komoly megfontolás tárgyává tették, hogy nem volna-e itt az ideje, hogy a szakácsot alaposan „elpokrócozzák”. Lám, a „tizenötödik”-nél megtették és mindjárt jobb lett a koszt!

De ezek csak afféle félig elgondolt gondolatok voltak. A meleg nyomasztóan feküdt rá az agyakra. Már délután egy óraker kellett nekivágni a négykilométeres marsnak, ki a lőtérre. Egész úton se fa, se árnyék, csak por. No, de ez még csak a kisebbik baj lett volna. A nagyobbik baj az volt, hogy a naptár éppen kilencedikét mutatott. Azt pedig már az egynapos regruta is tudja, hogy a „lénungot” csak tizedikén fizetik. Így hát hiába rikitott a plakát a Weisz Samu deszkabodéján ott a lövölde mellett, hogy: „Kőbányai Serfözde palacksőre a legjobb a világon”. Pedig hej, de jó lett volna a poros, kiszáradt torkokat egy kissé meglocsolgatni! De hát még cigaretta is alig akadt már a században.

Éppen a nikotin kínzó hiánya bírta rá Czepe Ferit is, hogy végre oldalbabókje a bóbiskoló Balog Jóskát.

— Komám, hej!

— No? — mordult fel Balog.

— Nem akadna-e egy cigarettád?

— Szamár, — felelte Balog csendesesen, de annál nagyobb meggyőződéssel.

Czepe mélységesen átérezte ennek a megállapításnak az igazságát. Honnan is lehetett volna Balog Jósának dohányja? A cigaretta iránti érdeklődés különben is a teljes reménytelenség jegyében történt. Inkább csak hogy kifejezést adjon a vágyának.

— Pedig olyan száraz a torkom, mint a bakancs talpa, — folytatta Czepe, csak éppen hogy mondjon valamit.

— Ott a kút, igyál vizet.

— Iszik a fene, — felelte Czepe őszinte undorral.

Elhallgattak, de mindketten ösztönszerűen, vágyódva fordították tekintetüket Weisz Samu kázinjára felé, ahonnan kihallatszott az üvegcsőropplás. Az önkéntesek iddögáltak ott.

— Jó is azoknak — intett arrafelé a fejével Balog.

— Azoknak van mindég pénzüik.

— No, nem mindég. De most van. Éppen most van. Pedig... egy üveg jó hideg, jégbehűtött sör ebben a cudar melegben...

— Ne kínlódj azzal a sörrel! — mordult oda Balog Jóska és nagyot nyelt kinyában.

Péterfy önkéntes e percben lépett ki a kázinból és megindult a lövölde felé.

— Önkéntes úr! — szólt oda Czepe. — Hogy a sör?

— Egy üveg két hatos, az üvegért betét egy hatos.

— Aztán jó hideg-e?

— Meghiszem azt! — nevetett Péterfy és tovább ment.

— Két hatos meg egy hatos, az három hatos, — állapította meg Balog mélabúsan. — Annyi pénz tán nincs is a világon!

— Hát bizony, még ha az egész századot a fejére állítanád, akkor sem potyogna ki az összes zsebekből ennyi, — vélekedett Czepe.

— De nem ám!

E pillanatban jött elő a lövöldéből Göbolyös Laci.

Arcáról sugárzott az elégedettség és látható élvezettel szívott egy cigarettát. Odajött a két búsuló jóbaráthoz.

— De fölvitte az Isten a dolgodat, Laci, — szólt Czepe, vágyakozva szimatolva a dohányfüstöt.

— Fölviszi ám annak, aki tud! — felelte Göbolyös büszkén.

— Mit tudsz, te?

— Lóni tudok, — mondta foghegyről Laci. — Őt lövés, őt treffer!

— Aztán micsoda treffer? — kérdezte Balog némi érdeklődéssel.

— Kopf, — felelte Göbolyös. — Vérbeli „sicc” nem is csinál mást, csak „Kopftreffert”.

— Ne henegej mán, adj inkább egy szippantást.

— De csak kicsit, — kötötte ki Göbolyös Laci. — Mert ez finom! Ezt a kapitány úr adta.

— Az őt trefferért?

— Azért hát.

Csend támadt. A cigaretta kézről-kézre járt.

— Nekem csak két trefferem volt, — elmélkedett Czepe búsán. — Nem is kaptam érte mást, mint egy nyaklevest az őrmester úr Gajdacsitól, amiért elrántottam az utolsó lövést.

— Kaptam ám én még egyebet is! — folytatta Göbolyös lenéző pillantással. És elővett a zsebéből — három hatost.

A két cimborá értelmetlenül bámult a — kilencedikén — szokatlan látványra.

— Mert úgy volt — magyarázta Göbolyös Laci —, hogy mikor löttem, mellettem állt a főhadnagy úr. Aztán, mikor már négy treffer megvolt, azt mondja nekem: „No, Göbolyös, ha az ötödik lövés is treffer lesz, kapsz egy hatost!” Hát céloztam is úgy, mint még soha ebben az életben. Meglett a treffer, megvolt a hatos. Viszem a trefferheftet a kapitány úrhoz. Az bele-néz, oszt’ se szó, se beszéd, elővesz két hatost. „Derék

fiú vagy" — mondja, és idenyomja a két hatost, meg a cigarettát. Hiába, őt Kopftreffer, az már valami!

— Egy hatos meg két hatos, az három hatos, — állapította meg Balog újból, szomorú pillantást vetve a sörplakátra.

— Micsoda? — kérdezte Göbolyös.

— Egy üveg sör, — felelte Balog. — Egy üveg sör, az három hatos.

— Aunye, a kirelezomat! — rikkantott Göbolyös. — Hát mért nem mondd mingyárt?

— És már rohant is a kantinba.

Mikor kisvártatva visszatért, leült Czepe és Balog mellé és elgondolkozva nézegette a markában lévő hatost, melyet az üres üveg fejében visszakapott.

— Hát hiszen jó volt, jó volt, — filozofált félhangosan. — Csak hát kevés volt. Hej, ha ehhez a hatoshoz még két üres üveget lehetne szerezni... megint annyi volna, mint három hatos...

Czepe hirtelen felpillantott. — Te, — mondta felvillanyozva. — Tudod-e, hogy milyen okosat mondtál most?

— Nem, — felelte Göbolyös őszintén.

— Akkor majd mindjárt meglátod. Várjatok csak itt egy kicsit!

Weisz Samu, a fehérszakállas héber kintinos, örömetjes meglepetéssel észlelte az „üzlet” hirtelen fellendülését. Eddig csak öt önkéntes szopogatta a sört és Weisz már dohogva állapította meg magában, hogy ugyan kár volt azt a száz üveg sört kihozatni. Mind a nyakán marad! Legalább is úgy látszott eleinte. Most azonban...

Elsőnek Göbolyös Laci állított újra be.

— Adjék egy üveggel, — mondta nagyhangon.

Weisz sietve nyitotta ki az üveget, de óvatosan a kezében tartotta.

— Hol a pénz? — kérdezte.

— Hol a pénz? Hát itt a pénz! — felelte Laci és egy hatost meg két üres üveget rakott az asztalra. — Tán nem jár minden üveg után egy hatos, mi?

— Jár, jár, persze, hogy jár, — sietett Weisz bácsi elismerni Göbolyös igazát és már töltötte is a sört a pohárba.

Göbolyös mohón nyelte a hús italt. Közben az önkéntesek is rendeltek újra, de készpénzért. Weisz hozzájuk sietett. Ekkor lépett be Czepe, három üres sörösüveggel a hóna alatt.

— Sört! — parancsolta és türelmetlenül zörgetett az üvegekkel a sötét asztalán.

— Jövök, kérem, igenis jövök, — lelkendezett a zsidó. De alig ért Czepe Ferihez, már újból az önkéntesek hívták.

— Hé, Weisz, fizetni!

— Weisz, nekem még húsz fillér visszajár!

— Lesz-e sör, vagy nem? — dörgött Czepe.

— Tessék, tessék, vitéz uram, — sietett Weisz átnyújtani a felbontott üveget. Szó nélkül átvette a három üres flaskót és rohant az önkéntesekhez.

Czepe és Göbolyös szeme összevillant. Sunyin mosolyogtak, mikor Balog is három üres üveggel állított be a kantinba.

— Nem jó lesz ez így, te, — súgta neki Czepe. — Még feltűnik a vén majomnak. Dugj el két üveget.

Balog nem értette ugyan, de szót fogadott. Megbízott Czepe hadvezéri tehetségében. És méltán.

— Ide egy hatost ezért az üvegért! — szónokolt Czepe Weisz felé, az éppen kiürített sörösüvegre mutatva.

— Nekem is! — csatlakozott Göbolyös.

— Tessék a két hatos, — állt kötélnek a gyanútlan Weisz. A pénz a következő pillanatban már Balog markában lapult.

— Egy üveg sört! — szólott most Balog Jóska. le-

szurkolva a két hatost és odaálltva az üres sörös-flaskót.

Megkapta, amit kért. Czepe és Göbolyös eltűntek. De jöttek ketten, akiknek még volt néhány fillérjük, — úgy titokban. Rendeltek és fizettek. Jött a kapitány úr a főhadnagy úrral is egy kis sörre. Azután később őrmester úr Gajdacsí is megjelent.

Weisz boldog izgalommal ugrált ide-oda, azt sem tudta, hová vigye előbb a sört. És közben meg-meg-jelentek Czepe, Balog és Göbolyös és még néhány be-avatott jómadár és halásztak a zavarosban. Hol egyesével, hol kettesével jöttek, hol sörre cserélve be az üres üvegeket, hol pénzre. A pénzért pedig ismét sört rendeltek. Kerekedett hirtelenében olyan forgalom, hogy Weisz már aggódni kezdett, elég lesz-e a száz üveg sör. Szerencsére kimentette őt a bajból őrmester úr Gajdacsí, ki stentori hangon üvöltött fel a lövölde előtt:

— Vergatterung!

Vége volt a céllövésnek. A sorakozót elrendelő parancsra a kátrin bámulatos gyorsan kiürült. Csak Czepe nem mulaszthatta el, hogy még egyszer „meg-vágja” a sörállományt.

— Itt van két üres üveg, adjon érte hamar egy pakli hetes dohányt, cigarettapapírt, meg húsz fillért! — rendelkezett sietősen.

Weisz szó nélkül átadta, amit Czepe kívánt. A következő pillanatban már egyedül volt a fabódéjában és hallotta a távolodó század nótáját:

„Bíró Mári libája

Beúszott a Dunába . . .”

Weisz jókedvűen dörzsölgette a kezeit és neki-látott, hogy megolvassa a begyűlt pénzt. És számol-gatás közben egyre nyúlt-nyúlt az arca. Nem akart hinni a szemének. A guta kerülgette.

A kasszában mindössze tizenkét korona hatvan fillér volt.





Nekilátott, hogy megoldassa a sörösüvegeket. Meg volt mind a száz üresen. Dehát akkor hol a pénz? Hiszen mindig előre követelte a fizetést. A kasszához pedig senki sem férközhetett, abban egészen biztos volt. És még egy dologban volt egészen biztos: a bakák becsapták őt, rútul becsapták. De hogyan? Erre a kérdésre hasztalan kereste a választ, pedig idestova húsz év óta ott árulgatott a legénység számára és alaposan ismerte a bakák összes „üzleti fortélyait”. Azaz csak ismerni vélte. Mert ime, a száz üres üveg és a tizenkét korona hatvan fillér oly rejtélyt jelentettek a számára, amelyet megoldani képtelen volt.

De megoldotta a rejtélyt cugszfürer úr Gyárfás, ki a jelzőkkel visszamaradt volt. Rendbehozták a lövöldét és most a cugszfürer úr is beállított, hogy hazaindulás előtt egy kis hűsítő italt vegyen magához. Azonban sör helyett az öreg Weisz siralmai fogadták, aki hangozatos átkokat szórt az emberiségre általában és a tizenegyedik századra különösképpen. Nemi túlzással, de annál határozottabban jelentette ki Gyárfásnak, hogy ő tönkrement. A bakák tönkretették.

— Hogy-hogy? — kérdezte cugszfürer úr Gyárfás meglehetősen érzéketlenül.

— Hogy-hogy? Aztat tetszik kérdezni a cugszfürer úrnak, hogy hogyan? Hát tudom én? Értem én aztat, hogy hogyan lehet a száz üveg üres és a kasszában negyven helyett csak tizenkét korona és hatvan fillér? És mit mondjak még? Egy pakli hetes dohányom is ráment.

— Hát mért nem vigyázott jobban? Mért nem kérte előre a pénzt?

— Hát nem kértem? Ki nem adtam a kezemből az üveg sört, míg vagy három hatost vagy három üveget ide nem tettek elém az asztalra.

— És mégis...

— És mégis?...

Cugszfürer úr Gyárfás elgondolkozott. Kezdte őt a dolog érdekelni.

— Mondja csak, miért kellett vagy három hatost, vagy három üveget adni?

— Mert egy hatos betét az üvegre. Aki visszahoz három üres üveget, annak dukál három hatos betétpénz.

Gyárfás megértőn fütyentett.

— Uhm... És mondja csak, hol tartotta maga az üres üvegeit?

Weisz egy kis ajtóra mutatott, mely egy fészérlébe vezetett a pult hátamögül.

— Itt bent.

Gyárfás belépett a bódéba és hiúz szemekkel nézett körül. A földön szertesztét heverték az üres sörözüvegek. De a cugszfürer urat egész más érdekelte most. Végigtapogatta a vékony deszkafalakat. És íme: alig néhány pillanat múlva ráakadt arra, amit sejtett: egy laza deszkára a bódé oldalában.

— Tudja-e, merre folyt el a maga söre? — kérdezte a kantinost.

— Hát tudom? Hát...

— Hát itt ni, maga muffli! — szólt Gyárfás és kilökte helyéből a deszkát. — Itt másztak be a virág-szálak, itt emelték ki az üres üvegeket és vitték magának be elől a kantinba. Maga meg mindég újra beváltotta!

— Én... mindég újra.. óh ez borzasztó! Ez csalás! Én megyek panaszra a kapitány úrhoz, nem, az ezredes úrhoz! Ilyen gazság! Ilyen gazemberek!

— Tényleg gazemberek, — hagyta helyben Gyárfás őszinte felháborodással. Mert hogy az ő tudtán kívül mertek...

Az ügy siralmasan végződött Weisz bácsi számára. Megnevezni senkit nem tudott. Így hát a kapitány úr egy nap laktanyafogságot diktált az egész századnak,

ami Weisz pénzét bizony nem hozta vissza. Levonni meg nem volt szabad a lénungból semmit.

Meg is fogadta Weisz, hogy ezentúl csak csapolt sört árusít. Az egész hordóval csak nem lehet ilyen csereüzletet kötni.

Pedig hát... No, de ezt majd máskor mondom el.

## JÓ ÜZLET A HÁBORÚ.

A század vadonatúj csukaszürkébe öltözve ült a gulába rakott puskák mögött és tőle telhetőleg igyekezett törzsorvos úr Lusztig előadására odafigyelni. Azért igyekezett, mert a törzsorvos úr mögül őrmester úr Gajdacsí zord arca sötétlett a virágszálak felé. Ajánlatosnak látszott tehát az érdeklődés látszatát fenn tartani.

Egyébként nem mondhatnám, hogy a törzsorvos úr előadása valami nagy siker jegyében folyt volna le. A mozgósítás lázas zürzavara véget ért, a század az utolsó gombig felszerelve, menetkészen állott már napok óta és várta az indulást. A legények esténként a kázinóban hosszú és szakszerű értekezleteken vitatták meg a szurony és puskatusa előnyeit és hátrányait. A többség a zalai tradícióknak megfelelően, a puskatására szavazott és így a törzsorvos úr előadását a sebkötözésről nem túlságos lelkesedéssel hallgatták végig, lévén mindenféle kötözés felesleges, ahová a zalaiak lecsapnak. Álmosító, forró, augusztusvégi délután volt és törzsorvos úr Lusztig nyakatekert magyarázatából nehezen tudták az értelmet kihámozni.

Egyetlen ember volt a században, aki figyelt: Infanteriszt Duftig Efraim. Miután sehogy sem sikerült sem állítólag szépen kifejtett vesebaja, sem német nyelvtudása révén a káderirodába bevágódni, minden erejével a védelmi intézkedések tanulmányozására vetette magát. Így tehát törzsorvos úr Lusztig előadása az első segélynyújtásról és a sebek kötözéséről, rendkívül kapóra jött neki és kidülledő szemekkel figyelt. De sajnos, figyelme nemsokára rettegéssé, végül

pedig rémületté fajult, mert a törzsorvos úr alaposan csinálta a dolgát és nagy részletességgel ecsetelte a különböző sebesüléseket. Beszélt a kar- és láblövéséről és Duftig elsápadt. Leírta a haslövést és annak következményeit és Duftig elsárgult. Részletezte a szív- és fejlövéseket, mire Duftig arcszíne zöldesbe csapott át. Mikor pedig az ütőér átszakítására tért rá, Duftig befogta a két fülét és a világeért sem volt hajlandó a továbbiakat meghallgatni.

— Hát lehet ezet kibírni? — motyogta.

Ilyenformán az előadás további tartalmát a sebek bekötözéséről általános részvétlenség kísérte, ami nyomban kitűnt, mikor a törzsorvos úr kérdések által akart meggyőződni fáradozásának eredményéről.

— Magal — mutatott rá Czepe Ferire.

— Hír! — ugrott fel Czepe.

— Fogolsz mondani, mit csinál, ha harctéren találsz muszka katona, lövéssel hasába neki.

— Agyonvágom! — jelentette ki Czepe habozás nélkül.

A probléma megoldása szemelláthatólag köztetést aratott. Még az őrmester úr Gajdacsí is helyeslőleg bólintott. De a törzsorvos úr más nézetten volt.

— Mért akarsz te őtet agyonvágni? — kérdezte, elképedve.

— Hát... negyvennyóc miatt, ik melde gehórzám.

Az egészségügynek politikai térre való átsiklása sehogy sem tetszett a törzsorvos úrnak. Inkább nem feszegette tovább az ügyet. Türelmetlenül legyintett és Czepe büszkén ült le a helyére.

— Magal — mutatott törzsorvos úr Lusztig infanteriszt Duftigra, kinek kevéssé szíttya ábrázatától több tárgyilagosságot remélt a muszkával szemben. — Mit csinálja, ha kapja seb mellébe?

Duftig összeresztent és föltápáskodott.

— Hogy... mit... hebagte rémülten. Aztat tetszik

kérdezni, hogy mit csinálók? Szaladok a khőtőzőhelyre!

— Asztat lehet — bólított a törzsorvos úr jóindulatúan. — De mit csinálja, ha kötőzőhely van nagyon messze?

Duftig kétségbeesve töprengett pár pillanatilag, de hirtelen felderült.

— Akkor nagyon szaladok — vágta ki megkönnyebbülve.

Sajnos, e túlságosan pacifista felfogás sem nyerte meg a törzsorvos úr tetszését. Már éppen újabb, behatóbb magyarázatokba akart bocsátkozni, de kapitány úr Bartha megérkezése végét szakította szemmeláthatóan meddő fáradozásainak. Az elméletre szánt idő lejárt és törzsorvos úr Lusztig fejcsóválva távozott.

A sebesülésekről szóló előadás mély nyomokat hagyott infanteriszt Duftig fogékony lelkében. Anyyira, hogy bevonulás után — teljesen szokása ellenére — a kantinba ment, hogy alkohollal próbálja elbódítani a jövőtől való rettegését.

— Mi az, Duftig, te is iszol? — kérdezte infanteriszt Balogh az egyik asztal mellől, ahol egy kisebb kompánia figyelte érdeklődve, hogyan önti le Duftig a harmadik snapszot.

— Hát lehet esztek kibírni snapsz nélkül? — csuklott fel Duftigból az elkeseredés.

— Mit?

— Ezeket a sebesüléseket, amikről beszélt a törzsorvos úr!

Általános derültség támadt.

— Sohse búsulj, komám — vigasztalta őt infanteriszt Kapás, a géppuskásoktól. — Vagy behalsz, vagy nem. Ha nem halsz bele, nincs semmi baj. Ha pedig meghalsz, mit törödsz még ezzel a nyavalyás világgal?

Azonban infanteriszt Kapás logikája semmi hatással sem volt Duftig lelkiállapotára.

— Könnyű magának — tört ki nekimegésedve. —

Maga egy géppuskás. Maga előtt páncél van! De én egy szerencsétlen infanterista vagyok. Engem mindenki lelőhet, mint egy khutyát! Hiszen, ha volna nekhem is egy páncél...

Hirtelen elhallgatott és sunyi, ravasz pillantást vetett Kapásra.

— Kedves Khapás úr — mondta mézédés hangon. — Fogok rendelni egy... egy félliter bort. Én hívom magát vendégségbe.

Duftig ajánlata határozott feltűnést keltett. A virágszálak összenéztek.

— Lehet egy liter is — vélte Kapás. — Négyen vagyunk rá.

— Egy liter... — motyogta Duftig, azután megrendelte az italt és bizalmasan odatelepedett infanteriszt Kapás mellé.

— Mondja, Khapás úr — kezdte suttogva. — Maga egy géppuskás. Maguknak van páncél. Thudna nekem szerezni egy páncélt?

— Mi a csudának? — képedt el Kapás.

— Hogy minek? Hallotta a mai oktatás és kéri, hogy minek? Belevarrom a ruhamba!

— Vagy úgy!

Csend támadt pár percre. Kapásban felébredt az üzleti szellem.

— Azt lehet — mondta végre. — De ingyen nem.

— Hát kívánom én ingyen? Nem fizettem egy liter finom bor? Khedves Kapás úr, mentse meg az életemet és tegye meg!

— Egy liter, az semmi — vágott közbe Czepe. — Ha megtudják, pórrul jár, Kapás.

— De nem tudják meg!

— De megtudják tőlem, ha nem fizetsz még egy litert — jelentette ki Czepe határozottan.

Mit cifrázam még? Duftig fizetett még egy litert. Sőt még egyet. Közben hosszas alkudozások után megállapodott Kapással, aki kötelezte magát, hogy tíz ko-

rona ellenében szállít Duftignak másnapra egy pánccéllapot. Ezzel kapcsolatosan Czepe vállalkozott arra, hogy további három koronáért megfelelő nagyságú darabokra vágatja az életmentő fémet.

Este kilenckor Duftig pityókosan és megkönnyebülve tért aludni. Másnap azonban, kijózanodva, kétségbeesetten állapította meg, hogy pontosan tizenhat koronájába került az életmentő akció.

Infanteriszt Kapás még aznap este nagy titokzatosan átadta Duftignak a „páncél”-t. Ő a háborút elsőrangú üzletnek tartotta. Az ő nézetén volt valószínűleg az az ócskavaskereskedő is, akitől a vasdarabokat egy korona 10 fillérért megvette...

De a háborús kiadásoknak ezzel még nem szakadt végük. Duftig rákerült a pénzügyi lejtőre. A század szabója csak négy korona ellenében volt hajlandó a páncélt a sapkába, továbbá a zubbony mell és has tájékán bevarrni. Azonkívül akadt egynéhány jómadár, aki megneszelve az ügyet, egy-kétkoronás hallgatási díjat zsarolt ki a boldogtalan Duftigból, aki egyre attól rettegett, hogy őrmester úr Gajdacsai megtudja az ő övintézkedéseit és elkobozza a páncélt. Olyannyira, hogy mikor zsoldfizetés napján Duftig, mint jó üzletember, ismét megcsinálta a háború mérlegét és egy korona hatvan fillér háborús bevétellel szemben harminckét korona háborús kiadást kellett elkönyvelnie, méltán fakadt ki eképpen:

— Ez a háború rossz üzlet. Én mondom, hogy rossz üzlet.

Amely megállapításával Duftig kétségtelenül tizenhat évvel megelőzte a lausannei konferenciát.

Élete egyébként sem volt irigyléreméltó. A páncéllemezeknek négykilónyi súlya egy cseppet sem tette hűvösebbé az augusztusi kánikulát és a kivonulásoknál ez a súlytöbblet ugyanannyi liter verítéklásoknál ez a súlytöbblet ugyanannyi liter verítéklásoknál által egyenlítődött ki. De Duftig összeszorított többlet által egyenlítődött ki. De Duftig összeszorított fogakkal viselte el ezt a — nézete szerint — arány-

lag csekély kényelmetlenséget. Sőt! Szabad idejében is szorgalmasan gyakorolt mindent, ami hozzájárulhatott annoz, hogy a harctéren az életét mentse. A gyalogsági áso kezelésében rekordot ért el, naponta külön fuogyakorlatot tartott a kaszánya udvarán, sőt órákig vezényeltetett magának „Nieder”-t a víg órák virágszájak valamelyikével, hogy adott alkalommal minei gyorsabban tűnhessék el a halált okádó elleneséges puskacsövek elől. Ha pedig efajta extragyakorlatok után ziháló mellel és kilógó nyelvvel rogyott négykilós páncélzubbonyában az ágyára, egyetlen, örökké visszatérő zokszava csak ez volt:

— Rossz üzlet... En mondom, hogy rossz üzlet!

Mondanom sem kell, hogy infanteriszt Duftig Efraim háborús előkészületei állandó derűtség kútforrását képezték a századnál és nagyban hozzájárultak a háború népszerűsítéséhez. Szerencsére a kegyes sors megóvta Duftigot attól, hogy túlbuzgósága révén hóguta által múltjék ki az árnyékvilágból. Rövidesen megjött a parancs az indulásra. És a század elindult a vérvirágos halálmezőkre.

Duftig nem dalolt. Mert ugyan melyik jó üzletember fog énekelni, ha rossz üzletbe kényszerítik?

\*

Elérkezett azonban az a pillanat, amikor Duftig kénytelen volt a háborúról táplált lesujtó véleményét megváltoztatni.

Már nem is tudom hamarjában megmondani, melyik műszka falu felett vitatkoztak a zalai bakák a var-sói lövészekkel. És habár a zalaiak puskatusa igen nyomós érvelésnek bizonyult, a vita az oroszok többszörös túlereje folytán mégis eldöntetlen maradt. Fél-napi verekedés után mindkét fél jónak látta visszahúzódni, mint két sebeit nyalogató oroszlán.

Azért a falu nem maradt helyőrség nélkül. A helyőrség Duftig Efraimból állott.

Azt hiszem, mindenki észrevehette már, hogy Duftig természetével merőben ellenkezett mindenféle erőszakoskodás, különösen, ha utcai harc formájában nyilvánult meg. Ezért, a faluba való betörés után nem is volt sürgősebb teendője, mint hogy az egyik ház pincéjébe behúzódva, megvárja a földfeletti borzasztóságok lecsitulását.

Végre tényleg úgy látszott, hogy tiszta a levegő. A kézitusa zaja elült és infanteriszt Duftig úgy vélte, hogy kockázat nélkül megjelenhetik a napvilágon. Nagy óvatosan osont a kihalt, lángban álló utcákon végig és ugrálta át a halottakat, hogy az ezredéhez jusson. Már-már reménykedni kezdett, hogy ép bőrrel jut ki a faluból — hátrafelé, midőn az egyik sarkon befordulva, egy tucat muszkaszurony szegeződik a mellének.

— Sztojl!

A felszólítás teljesen feleslegesnek bizonyult. Duftig lábai mindenféle akcióra képtelenné váltak. Térdre rogyott és némán, görcsösen, behúnyt szemekkel várta a halált.

Legnagyobb meglepetésére a Halál kaszájának suhintása helyett egy ismerős hang csendült a fülébe:  
— Gatt über die Welt! Herr Duftig, maga az?

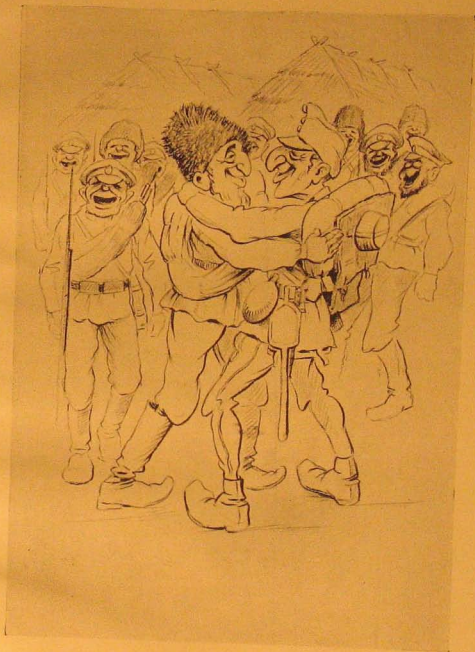
Duftig óvatosan felpislogott. Bozontos szakállal körülövezett kampós orr hajolt föléje. Az orr ismerősnek tetszett.

— Herr Duftig, hát nem ismer meg? Alljon hát fel és nézzen rám.

Duftig érezte, amint két kar a hóna alá nyúl és talprasegíti. Most már végleg föl merte nyitni a szemét és rámeredt az előtte álló muszkaruhás alakra. Valami derengeni kezdett az agyában.

— Mondja, nem maga vette el a Schwarcz Regi-nát Miskolcról?

— Hát persze, hogy én!



Egymás nyakába omlottak...

— Herr Rózcnczweig! — rikoltott Duftig örömtől repesve.

*Egymás karjába omlottak.* A muszkák röhögtek. De Duftig hamarosan lebontakozott Rózcnczweig kebléről. Aggodalmi még távolról sem ültek el.

— Hogy kherül maga ide? — kérdezte gyanakodva.

— Hát hogyan kerüljek? Patrullba khüldtek, hogy nézzük meg, mi van a faluban.

— De ebben a ruhában?

— Hát tehetek én róla, hogy behívtak? Hát gondoltam én erre, mikor ezelőtt öt évvel megnyitottam Varsóban az én gyönyörű lokálomat? Hát tudhattam én asztat, hogy a nacsalník elfogadja thölem ötszáz rubel és mégis bevonultat? Hát üzlet ez a háború?

— Mondja csak, Rózcnczweig úr, muszáj magának most engem felkhoncolni?

— Mi az, hogy felkhoncolni? Ki akarja magát bántani? El van fogva és pász.

— Gemacht — jelentette ki Duftig habozás nélkül. — Megadok magamat!

És nagyobb nyomaték kedvéért égnek emelte kezeit.

Ekkor azonban közbelépett a muszka járőr altisztje, ki félrevonva Rózcnczweigit, izgatottan kezdett el neki valamit orosz nyelven magyarázni. Duftig rosszszat sejtve figyelt, Rózcnczweig megértően bölintott egynéhányszor, azután Duftighoz fordult.

— Duftig úr, a dolog nem stimmel. A sztarszi nem akarja magát elfogni.

— Smájiszroél! Csak nem akarja engem legyilkolni?

— Mi az, hogy legyilkolni? Asztat akarja, hogy maga fogja el minket. Asztat mondja, nekik elég volt a háborúból.

Duftig arca megnyúlt.

— Asztat nem lehet — jelentette ki határozottan. — Én előbb adtam meg magam. Maguk többen vannak. Én khövetelek, hogy engem elfogjanak.

Rózcenczweig tolmácsolta Duftig szavait, de a muszka altiszt megrázta a fejét.

Ebben a pillanatban ismét megdördültek az orosz ágyúk. A falu szélébe néhány gránát vágódott bele. Az oroszok nyugtalanul feszengtek. És ekkor Duftig lelkét meghivelte az a bizonyos isteni szikra, mely csak igazzi lángelméknek adatik meg válságos pillanatokban. A drukkoló oroszok láttára teljesen a helyzet magaslatára emelkedett.

— Rózcenczweig úr — szólt, beleakasztva hüvelykujját a híres páncélzubbony gomblyukába. — Mondja meg nekik, hogy én jó ember vagyok. Velem lehet üzletet csinálni.

— Micsoda üzletet?

— Nu, hát csak nem gondolja, hogy ingyen elfogom magukat? Ha már kényszerítenek, hogy visszamenjek magukkal, hát fizessenek. Egy elfogás, egy rubel.

Rózcenczweig elvigyorodott.

— Nagy ganef maga, Duftig úr! — mondta elismerően. — De mit mondjak? Igaza van. Meg fogják fizetni.

Újabb gránát robbant. És Rózcenczweig nem csalódott. Alig fordította le Duftig ajánlatát, a muszkák földhöz csapták a puskájukat.

— Rózcenczweig úr, gyűjtse össze a pénzt — rendelkezett Duftig gőgösen.

Ez is megtörtént. A muszkák maguktól sorakoztak, várva Duftig indulási parancsát. De Duftig mindekelőtt a pénzt számolta meg.

— Rózcenczweig úr — mondta komoran. — Maguk tizennégyen vannak. És itt csak tizenhárom rubel van. Valaki nem fizetett.

— Hát volna lelke thölem is pénzt khérni, Duftig

úr? — jajongott Rózcenczweig. — Hát nem én khözvetítettem?

De Duftig irgalmatlan maradt.

— Nem adok províziót. Ha nem fizet, nem fogom ell — szólt szigorúan.

Rózcenczweig nyelt egyet. És fizetett.

— Hát jó üzlet ez a háború? — sóhajtotta, mi alatt egy árok mentén a magyar vonalak felé baktattak.

— Hát nem? — vágta vissza Duftig. — Ez a háború egy prima üzlet! — és megcsörgette zsebében a hadisarcot.

\*

Nem ecsetelem a méltó feltűnést, amelyet az ezrednél Duftig bevonulása keltett.

— Hát ezt hogyan csináltad? — kérdezte tőle őrmester úr Gajdacs elképedve.

— Iach melde gehorsamst, úgy, hogy bekherítetem őket! — válaszolt Duftig büszkén.

Többet aztán nem is lehetett belőle kiszedni. Mert a jó üzletember megőrzi az üzleti titkokat.



## CSENDES TRAGÉDIA.

Melyik a legkellemetlenebb nap? A hónap utolsó napja.

Az a nap ez, amelyen mindenki szokatlan gondossággal vizsgálja meg a pénztárcáját s forgatja ki az összes zsebeit, még azokat is, amelyekről biztosan tudja, hogy nincs bennük semmi. Az a nap ez, amelyen a huszfilleres értéke hihetetlen módon felszökik s amikor egy jó ebéd vagy vacsora szivárványszerű álomként tűnik fel a szegény halandó szemében.

Katonáéknál egy hónapban háromszor van ilyen nap, aminthogy háromszor köszönt be elsejének örömnépe is, lévén a zsoldfizetés elsején, tizedikén és huszadikán. A boldog békeidőkben ugyanez hatszor ismétlődött meg havonta, minden ötödik nap örömnép volt tehát, — elseje.

De én most nem örömnépekről akarok írni. Sötét tragédia tolakszik tollam hegyére. Ilyesmi pedig csakis zsoldfizetés előtti napon játszódik le. Maradjunk tehát a gyászos eseményekhez méltó komor keretben.

Az a bizonyos tizenkilencedike, amelyről szó fog esni, többféle szempontból volt szomorú infanteriszt Balog Jóskára nézve. Először is: nem volt pénze. Igaz, hogy már tizenhetedikén se volt, de zsoldfizetés előtti napon kétszeresen érzi az ember az ilyesmit. Azonfelül vasárnapra is esett ez a tizenkilencedike, amikor mindenki, akinek csak egy peták is akadt a zsebében, a „Zöld Hordó”-ban igyekszik túladni rajta. És végül: éppen erre a napra vezényelte Balog Jóskát őrszolgálatba a régi lőporraktárhoz őrmester úr Gajdacsi. Ennél unalmasabb hely pedig alig van a világon.

Szóval, volt baj elég.

Aki azonban azt hiszi, hogy ez a három szomorú körülmény megtörte infanteriszt Balogot, az téved. Nem olyan fából volt ő faragva.

Az őrszolgálat ellen nem lehetett semmit tenni. A vasárnap ellen sem. De a pénzügyi apálynak már állott elébe. Mert hát mire való a szerelem?

Mkor szombaton, parancskiadáskor megtudta a vasárnapi őrszolgálatot, először megvakarta a fületőt, aztán káromkodott egyet s végül pedig felcsatolta a derékszíját és elszántan indult el a főtörzsorvos úrék lakása felé, a balsorssal való megküzdés céljából.

A kapuban még rántott egyet a derékszíján, megpödörte a bajuszkáját s aztán nagy magabizással egyenesen a konyhának tartott. Megtehetette, mert tudta, hogy a főtörzsorvos úrék ilyenkor soha sincsenek otthon.

A gömbölyded Julcsa éppen meggyulekvárt kavargatott egy nagy fakanállal a tűzhely mellett. Persze, hogy már messziről megismerte a Jóska lépését. De örömet nem volt szabad mutatni, mert ezúttal némi haragban voltak. Azaz, hogy pontosabban fejezzem ki magamat, Julcsa féltékeny volt. Hazudnék, ha azt állítanám, hogy Balog Jóska meg valami nagyon tiszta lelkiismerettel közeledett a folyosón. Már két vasárnapja hűtlenkedett az ügyvédék Mariskája körül, holmi gyomorfájással meg kaszárnyaáristommal mentvén ki magát Julcsa előtt. Végül is azonban mégis csak visszatért Julcsához, mert úgy vette észre, hogy az ügyvédék Mariskája túlságosan a lelkiekre helyezi a súlyt, az anyagiak teljes kikapcsolása mellett, márpedig szép, szép a lelki érzemény, de hát olyan szerelemmel, amelyet néhanapján egy-egy libacomb is meg nem erősít, még sohasem lehetett bakahúséget biztosítani.

— Ad' Isten, Julcsa! — köszönt be Jóska.

Julcsa éppen hogy hümmögött valamit s csak kavargatta tovább a lekvárt nagy egykedvűen. Jóska leült a ládára. Hallgatagon lóbálta a lábait egy darabig, aztán megszólalt:

— Rám se nézel, Julcsa? Bezzeg két-három nap mulva szívesen kikaparnál a föld alól is...

Julcsa, aki azért a szeme szögletéből mégis csak szemmel tartotta Jóska, a síri hangra feladta nehezen megőrzött zárkózottságát:

— Kaparja ám a rosseb, aki megette.

A szavak kemények voltak, de a hang nem illet hozzájuk. Balog Jóska azonnal észrevette ezt. A lehető leggyászosabb arccal folytatta:

— Hát hiszen, így is jó... Nekem már minden jó... Csak hát, nem ezt vártam tőled, amikor eljövök, hogy még egyszer lássalak.

Lassan felállt s úgy tett, mintha indulni akarna.

Julcsa nem állta szó nélkül:

— De nagyon búcsúzkodik. Talán már a temetés is megrendelte?

Jóska csak legyintett:

— Megrendelték azt már mások! Na, Isten veled. — Egy lépést tett az ajtó felé.

Ez már több volt annál, amit a Julcsa érzékeny szíve kibírt:

— Hát mi történt, az Istenért?

Jóska ismét leült a székre. Lehorgasztotta a fejét és komoran felelt:

— Őrséges lesznek holnap a régi löportoronynál...

— Hát csak ennyi az egész baj?

— Csak ennyi. Csak ennyi. Neked ez persze semmi. Neked nem kell pont éjfélkor ott állani, hús lépésre a temetőtől. Te nem látod, hogy hordozzák a halottak a koponyájukat a hónuk alatt.

— Az Istenért!...

— Terád nem néznek akkora tüzes szemekkel, mint egy taligakerék. Osztan, ha nagyon közel jön-



„Mehettem volna máshoz is, ami azt illeti...”

nek, neked nem kell rájuk kiabálni, hogy halt wer dal  
 És a nyakadat se tekerik ki, mint szegény Dufting-  
 nak most harmadéve.

— Teremtő uram! És magának ott kell posztot  
 állni?

— Ott. Holnap. Ennyi az egész. Hát csak ennyi.  
 Julcsa a szeméhez emelte a kötényt. Jóska most  
 elérkezettnek látta a pillanatot újabb támadásra:

— Gondoltam, eljövök, hogy elbúcsúzzam. Mer  
 sose lehet tudni, mi történhetik az emberrel. Igaz, nem  
 gondoltam, hogy így fogadsz. *Mehettem volna máshoz  
 is, ami azt illeti...*

— Ahhoz a ronda Mariskához, mi?

— Ahhoz is, meg máshoz is. Ő bizonyosan adna  
 egy-két koronát ilyenkor, amikor ilyen nagy bajba  
 kerül az ember.

Julcsa nem felelt, csak elkezdett csomagolni. Két  
 darab marhasült, egy sonkacsont, két uborka, három  
 túrósrétes. Jóska éber szemekkel figyelte:

— Azt a darab sajtot ne sajnáld még hozzányomni  
 — jegyezte meg, szakértő pillantást vetve a cso-  
 magra.

— Pénzem most nincsen — súgta Julcsa. — Majd  
 jövő vasárnap.

Jóska hóna alá csapta a csomagot. Kettőt cuppan-  
 tott a Julcsa szájára és iparkodott kifelé a konyha-  
 ajtón. Tudta, hogy a főtörzsorvos úrék minden pilla-  
 natban hazaérkezhetnek.

\*

Bár a zsákmányoló hadjárat csak féleredménnyel  
 járt, Balog Jóska mégis egészen meg volt a világgal  
 elégedve, amikor a régi löporraktár őrszobájában le-  
 rakta a bornyúját. Őrségelosztás előtt az utolsó perc-  
 ben sikerült Czepe Feritől egy hatost kölcsönkapnia,  
 aminek következtében cigarettakészletét is ki tudta  
 egészíteni s így bizvást tekintette magát az őrség leg-

tehetősebb tagjának. A többieknek együttvéve sem volt egy hatosa.

Mindjárt az első órallás Jóskára esett és miután becsületesen végigunatkozta az időt kettőtől négyig, lehasalt a priccsen és jóízű horkolásba fogott. Csak akkor pillantott fel, amikor a vacsorát hozták. Grenadírmarsot és feketekávé.

— Nem kell — legyintett fölényesen, amikor vacsorázni hívták.

— No? Tán megfeküde a gyomrod a déli zupa? — csodálkozott infanteriszt Kovács.

— Nem mondom — mondta Balog Jóska foghegyről —, csak éppen, hogy egy kis különvacsoráról gondoskodtam. Megehetitek az én porciómát is.

Kétszer se kellett mondani a többinek, hogy a Jóska porciója is az övék. Eltűnt egy perc alatt a többivel együtt.

Mikor aztán szabad lett az asztal, Balog Jóska az őrség irigy bámulata közben ünnepélyesen kipakkolt. Lassan, tempósan rakta ki a bornyúból a sokféle jót, amit Julcsa adott útravalónak a másvilágra. A marhasült, a sonkacsont, a túrósrétes és a sajt katonás rendben feküdtek egymás mellett. Jóska mindenekelőtt ereszett egyet a nadrágszíján, aztán elővette a bicskáját és leült az asztalhoz. Hatalmasat kanyarított a marhasültbe.

— Gewer heraaaaaus! — üvöltött ebben a pillanatban künn az őrszem.

Tudjuk, milyen hatása szokott lenni ezeknek a varázsigéknek egy őrszobában. Mindenki vad sietséggel kapkodta magára a rüsztungot és rohant kifelé. Balog Jóskának alig volt annyi ideje, hogy bornyuját a helyére tegye s mégis utolsónak érkezett a sorba.

A garnizonsinspekciós százados úr volt. Káplár úr Keresztes, az őrparancsnok fövetést vezényelt.

— Wache rechts schaut!

A kezek lecsúsztak a tusáig, a fejek jobbra repül-

tek. A Balog Jóska feje is. De a szeme nem. A szeme aggódva meredt az őrszoba ablakára, amelyen át pontosan odalátott az asztalon hagyott vacsorájára. Attól pedig, amit látott, meghűlt benne a vér. A temetőőr nagy házőrző kutyája, amelyik különben is mindig az őrszoba körül szokott ólálkodni, ebben a pillanatban surrant be a nyitva hagyott ajtón az őrszobába.

— Mindenki rám néz! — szólt a kapitány úr Balog Jóskára.

Balog Jóska összerezzen és elkapta a szemét az ablakról, de lelkében az izgalom nőttön-nőtt. A kapitány úr végigment az őrség előtt. Balog gépiesen fordította utána a fejét, de a szeme megint csak oda tapadt az ablakra. A kutya mindkét lábával az asztalra támaszkodva, buzgón nyalta a cukrot a túrósrétesekről, bevezetőül a finom étkezéshez.

Balog Jóska ujjai majdnem kettéroppantották a tusa nyakát. Bent az őrszobában folytatódott a tragédia. A kutya második fogásul némi válogatás után a marhasült mellett döntött.

Jóska a fogait csikorgatta:

— Megállj, beste kuvasza, letöröm a derekadat!

A derékletörést persze nem mondta Jóska, csak gondolta, mert egyelőre haptáiban kellett végignéznie, hogyan falja fel az egyáltalán nem gyomorbeteg kuvasz az ő finom vacsoráját.

— Patronaschen öffnen! — vezényelte káplár úr Keresztes.

Jóska gépiesen nyitotta ki a tölténytáskáit. Most már mindegy minden. Csak egy túrósrétes van meg az egész vacsorából.

Még sohasem tartott ilyen sokáig az őrség vizsgálata. Talán negyedóra is elmúlt, amíg elhangzott a vezényszó:

— Abtreten!

A kutya ebben a pillanatban futott ki az őrszoba ajtaján, szájában a sonkacsonttal. Félrecammogott vele,

gödrot kapart és elásta. Mire Jóska husángot keresett, már nem volt sehol.

A tragédia befejeződött. Jóskának majd kiszökött a szeme az éhségtől. Elkecsereedett, mikor a reggeli feketekávéra, meg arra gondolt, hogy holnap délután két óra előtt nem lesz ebéd sem. Az őrség azonban harsogó derűtségre fakadt, mikor megtudta a dolgok állását. Infanteriszt Kovács megkérdezte:

— Jóska komám, te gyerekkorodtól fogva nem szereted a grenadirmarost?

Ha nincs ott káplár úr Keresztes, bizony — hogy is szokták csak mondani? — „tettelegesség” lett volna a dologból. Így mindössze az lett a tragédia következménye, hogy Balog Jóska nagyot sóhajtott, megszorította a nadrágszíját három lyukkal beljebb s kiült az őrszoba elé — a csillagokat nézni.

## BÜCSÜZKODÁS.

— Szerbusz világ! — mondta Balog Jóska Czepeének, mikor mindketten vadonatúj csukaszürkébe öltözve, kiléptek a laktanya kapuján. — Ez a háború se jöhetett volna soha jobbkor. Éppen tegnap kaptam tíz nap ájncelt.

— Azért a verekedésért a Zöld Kandúrban?

— Azért hát. Bolond ez a világ, komám. Tegnap becsuktak, mert verekedtem. Ma meg már furt mást se hall az ember, mint hogy üsd, nem apád.

— Fordul a sora az embernek — felelte filozófikus nyugalommal Czepe. — A miénk, hál' Istennek, most az egyszer jóra fordult. Mégis csak más az ilyen mozgósítás, mint a gelenkszübung az udvaron.

— Gondolod, hogy a háborúban nincs gelenkszübung?

— Hát... éppen nem tudom, merthogy az őrmester úr Gajdacsí is velünk jön — töprengett Czepe. — Csak azt remélem, hogy az ellenség majd nem hagy időt rá. Akkor már inkább verekszem.

— Én is — bólintott Balog Jóska mély meggyőződéssel.

Büszkén feszítettek végig a korzón az új egyenruhában. Ember ember hátán tolongott. A templomelőtti téren az ezredzene fújta az indulókat. Zászlók lobogtak, virágok röpködtek a levegőbe. És mindent túlharsogott időnként a kiáltás, hogy „Éljen a háború!”

— Ni, a bolondok — mondta Czepe. — Úgy örülnek, mintha nem is mi, hanem ők mennének a háborúba! Gyűssz-e egy literre, komám?

— Gyünnék én, de most nem lehet. Muszáj búcsúzkodni.

— Maristól?

— Attól. Tán csak kinéz tőle egy-két korona. Oszt derék lány vót mindig, megérdemli, hogy pár szót szóljak neki, mielőtt indulunk.

Elváltak, és míg Czepe Feri a Zöld Kandúrba irányította lépteit, Balog Jóska a takarékpénztári igazgatóék villája felé vette útját. Mert hogy ott szolgált a Maris.

Jó darab út volt a villáig és Balog Jóska ráért tapasztalatokat gyűjteni. Mintha a csukaszürke egyenruha a tekintélyét is fokozta volna. Az emberek valahogyan barátságosabban néztek rá, mint máskor, kitértek az útjából, egy helyen meg is éljenezték. Jóska ugyan mindezt értelmetlenségnek találta, de azért a keble mégis csak dagadt a büszkeségtől.

— Mégis csak szép élet a katonaélet, — gondolta és elhatározta, hogy Maristól nem két, hanem öt koronát fog kérni. Büszkén nyitott be a villa kapuján és egyenest a konyhába sietett. Tudta, hogy ilyentájt zavartalanul lehet Marissal beszélni, mert az igazgató úrék aludni szoktak ebéd után. Hetykén nyitott be a konyhaajtón, de hetykesége menten a bakancsába csúszott. A konyhában az igazgató úrba botlott.

— Szerbusz világ! — gondolta immár másodszor. Eszébe jutott a sok titokban elfogyasztott pecsenye. Körülnézett, hová tűnhetne el. De aztán felülkerekedett benne a büszkeség. Összecsapta a sarkát és feszesen szalutált. Legnagyobb meglepetésére, az igazgató úr egyáltalában nem látszott haragosnak.

— Isten hozta, fiam, — mondta és kezét nyújtott Balog Jóskának. — Hát búcsúzni jött a Maristól, úgy-e?

— Igenis, ik melde gehorzám, — válaszolt Jóska tisztességtudóan.

— Hát soha jobbkor. Már úgyis alig bírnok vele. Jöjjön csak a cselédszobába.

A nyitott ajtón át nagy sírás-rivás hallatszott. Ott ült a Maris az ágya szélén és könnyeivel öntözött egy konyharuhát, mellyel időnként az orrát is megtörölte. Mellette az igazgatóné állott és csitítgatta:

— De nem lesz semmi baj, ha mondom!

— Dehogy is nem lesz, jaj Istenem, hogy ne lenne, — tört ki Marisból újra a zokogás. — Meg fogják ölni, meg tetszik látni, drága jó nagyságám, megölik a gazemberek... Brühühü... .

— Engem félt — gondolta Jóska nem minden büszkeség nélkül. — Derék jány ez, mindig is mondtam!

— Hát itt van a vitéze, Maris, — mondta az igazgató úr. — Ha már nekünk nem hisz, neki csak fog hinni, ő katona, hát csak jobban tudja!

És tapintatosan kiment a feleségével együtt.

Maris felemelte könnyázott arcát a konyharuhából, rápillantott Jóskára, de aztán lemondóan legyintett a kezével és újabb könnyáport eresztett meg:

— Megölik, megölik... Brühühü... .

Balog Jóska elérkezettnek látta a pillanatot a közbelépésre. Ráütött a Maris hátára:

— Ne böjg no, — szölt jóindulatúan. -- Hisz' élek még!

— Bánja a fene, — volt a Maris meglepő válasza.

— Hát nem engem siratsz? — kérdezte Jóska elhűlve.

— Hát persze, hogy nem, — szipogott Maris. — Már minthogy téged, egy ilyen nagy behemót embert? Nem szégyenled magad? Ó, Istenem, Istenem... .

— De hát miért böjgsz akkor? Kit siratsz?

— Hogy kit? Hát azt a mi drága, jó, öreg királyunkat.

— Aztán mért? — kérdezte Jóska, most már teljesen megzavarodva.

— Hát hogyne siratnám, — tört ki Marisból a keserv. — Hát van neked szíved, hogy még kérdezed? Mikor annyi sok fiatal király támad most rá minden-

felől, oszt ő meg csak egymaga van, oszt már öreg is szegény... hogy tudna azokkal mind egyszerre verekedni. Agyon fogják verni, meg fogják ölni a többi sok királyok... Brühühü...

Látnivaló, hogy Maris felfogása a háborúról merőben újszerű volt. Ezt Balog Jóska is menten megértette. De menten megértette azt is, hogy ez a felfogás neki csak előnyös lehet. Taktikát változtatott. Leült Maris mellé és komor képet vágott.

— Hát... nem mondom, hogy nincs igazad, — szólt vészes hangon.

— No úgy-e, úgy-e... — zokogott a leány.

— Mert hát háborúban, ott verekedni kell... Én nem féltem magam, én bírom. Oszt, ha nagyon szorul a kapca, hát itt van a Czepe, meg a Csontos, meg a többi infanterista, azok csak segítenek az embernek. De hát persze, még egy király, az nincs. Azért kéne a mi királyunk mellé egypár jó markos legény, aki nem sajnálja a puskatusát...

Maris felfigyelt a konyharuhából.

— Ez kéne, Jóskám, ez kéne szegénynek. Megtenné-e? Az én kedvemér...

Balog Jóska szigorú arcot vágott.

— Bajos az ilyesmi, Maris. Meg aztán, ha én még meg is teszem barátságból, a te kedvedért, én csak egy ember vagyok. Nem, mintha nem tudnék egymagam is szíjjelütni köztük, de hát az én szemem sem lehet mindenütt. Tudod, úgy verekedés közben az embernek mind a két keze tele van munkával.

— Hát a többiek?

— No, nem mondom, jó fiúk azok is. Ha én szólnék nekik, meg is tennék, hogy vigyázzanak egy kicsit a mi öreg királyunkra. Hanem hát viszonzni kéne a szívességüket, mert hát verekedés közben csak magára gondol az ember legelőbb is.

Maris képe fokozatosan derülni kezdett.

— Megtennék? Csakugyan megtennék?

— Meg, ha én szólnék nekik. De hát az ilyesmit jól meg kell háyni-vetni. Egy-két literre nem szabad nézni ilyenkor.

— Nem is nézek én, Jóskám, hogy néznék! Oszt mennyi kéne?

— Hát lennének vagy hatan. Azt hiszem, tíz koronából futná.

— Tíz koronából? — szörnyülködött Maris.

— No, ha jól meggondolom, nyolc is elég lenne, — vélekedett Balog sunyi nagylelkűséggel. — De szaporán add ám, mert még elígérkeznek más valakinek.

— Adom Jóskám, adom, — mondta Maris neki vidámodva és nagy igyekezettel kaparászott a ládájában. És Balog Jóska öt perccel később nyolc koronával a zsebében és két cuppanós csókkal a száján lépett ki a Maris szobájából...

Maris boldogan kapaszkodott a karjába, mialatt a kerten át a kapuig kísérte. De kísérte Jóskát egy másik, legalább olyan csinos nőszemély is: Szerencse isten-asszony.

Mert mi történt? Alig tettek egypár lépést a kertben, találkoztak az igazgató úrral.

— Hát megvizasztalt-e a vitézed, Maris? — kérdezte, látva a Maris szélesre derült ábrázatát.

— Meg ám, nagyságos úr. Nem is esik most már baja a mi jó öreg királyunknak. Megvédik őt a Jóskaék. Igaz-e, Jóska?

— Ránk kell bízni, — felelt Balog nagy önérzettel.

— No az derék, nagyon derék, — felelte az igazgató úr, jóindulatúan nézve a daliás virágszálat. — Hát édes fiam, egy kis útravalóul...

És egy vadonatúj ötkoronást nyomott a feszesen tisztelgő Balog markába.

Immár tizenhárom koronával lépett ki infanterisztt Balog a kapun és vette útját a Zöld Kandúr felé, hogy Czepe Ferivel megigya az áldomást a jól sikerült „hadjárat” örömére. De amilyen kegyes volt őhozzá a jó-

szerencse, éppen olyan válságra fordult közben a Czepe sorsa.

Czepe Feri már akkor rosszat sejtett, mikor a Zöld Kandúr kerthelyiségébe belépett és látta, hogy ő az egyetlen bakavendég az egész zsúfolt kocsmában. Civil persze egy se volt, mert arra még emberemlékezet óta nem volt példa, hogy civil oda a lábát be merete volna tenni. De annál több volt a tűzér, meg a huszár. Hogy ilyenkor egyetlen szál bakának a helyzete milyen kényes, az nyilvánvaló, ha figyelembe vesszük azt a számtalan csatát, amelyet a Zöld Kandúr tiszteletre-méltó falai láttak, — a fegyvernemek közötti testvériség nagyobb dicsőségére. Czepe Feri is felismerte a helyzet veszélyes voltát, de zalai gyerek létere persze eszébe sem jutott, hogy visszaforduljon. Hetykére csapott sapkával telepedett le egy, még üres asztalhoz és bort rendelt. Közben igyekezett észre nem venni azokat a vasvillaszerű pillantásokat, melyekkel az ugyancsak beborozott szomszédos tűzértársaság őt méregette.

A pillantásokat csakhamar szavak váltották fel.

— Ez az a híres? — kérdezte az egyik tűzér, nem is olyan halkán.

— Ha görbe a lába, hát az, — felelte egy másik, aki nem volt más, mint Sáfár István. Sáfárnak, mint tudjuk, voltak már némi ügyei Baloggal és Czepével a Zsuzsi miatt.

-- Görbe hát, milyen is legyen a szegény pocsolyszerűnek.

Czepe e nyilvánvaló célzásra nagyot nyelt, de — tekintve a kedvezőtlen erőviszonyokat —, nem felelt. A tűzérek vérszemet kaptak.

— Hogy hallgat most a nagy legény!

— Persze, megfeküdt a nyelvét a háború!

→ Nem is a lábát, mert mivel szaladna majd szegény!

— A zanyád... — csikorgott magában Czepe, holt-sápadtan a méregtől. Hogy a verekedést ki nem kerüli,

az biztos volt. Körülnézett és megcsinálta haditervét. Sáfár István most odalépett Czepe asztalához.

— Nehéz-e a bornyú, komám? — kérdezte gúnyosan.

— A lovadtól kérdezd! — morgott vissza Czepe.

— No, csakhogy megszólaltál. Már féltam, hogy a mozgósítás hírére torkodon akadt a grenadinmars.

— Nem is a lógombóc, mint neked!

— De felnyílt a szád egyszerre! Úgy látom, be kell tapasztani.

— Be ám, holnap a fejedet!! — ordította Czepe. Azzal felpattant, felkapta az asztalát, belevágta a tűzérek közé, egyetlen ugrással a pincelejártnál termett, magára csapta és elrekesztelte belülről a nehéz vasajtót. Biztonságban volt.

Odakint pokoli üvöltés harsant fel. Czepe váratlan támadása mindenkit megzavart. Sokan azt se tudták, mi történt. Tűzérek és huszárok vad tömegben kavargtak. Mikor pedig kiderült, hogy egyetlen baka csinálta a kavargást, a két lovas fegyvernem példás egyetértésben fogott neki, hogy a pincét megostromolja.

E pillanatban érkezett Balog Jóska a tett színhe-lyére. Az ordítást már messziről hallotta és persze an-nál inkább sietett, nehogy kimaradjon valami jó kis verekedésből. A Zöld Kandúr kapujában ütközött bele az ösztincű Mózsiba, a kocsmárosba, aki jajveszékelve rohant a készültségért.

— Mi az, Mózsi? — kérdezte, elkapva a héber kabátját.

— Hogy mi az? Izráel istene! Aztat tetszik kérdezni, hogy mi az? Odabent gyilkolják a tűzér urak a baka urat...

— Miféle baka urat?

— A Czepe baka urat.

— Hol a Czepe?

— A pincém-ben... Kedves Balog úr, tessék segíteni... Ha híre megy, betiltják a kocsmát a katona



urak számára . . . Én egy tönkrement ember vagyok . . .

Balog belépett a kerthelyiségbe, maga után vonszolva Mózsit.

A rombolás szomorú képe fogadta. Míg néhány asztal romjai búsan heverték az üvegcserepekkel tele-szórt bortócsákban, az ostromlók éppen a kuglizó egyik oszlopát igyekeztek kidönteni, hogy faltörő kosnak használják a pinceajtó ellen. Egy újabb baka megjele-nése persze olaj volt a tűzre. Egy csoport tüstént nekirohant. De Balog Jóska meg se moccant. Nekivetette a hátát a kapunak és cigarettát kezdett sodorni. E meg-lepő hidegvér egy percre megállította a támadókat. Balog sietett a helyzetet kihasználni.

— Mi az, no? — kérdezte nyugodtan.

— Kérdezd meg attól a másiktól, ott lent a pincé-ben, — lihegte az egyik huszár.

— Hát hisz' attól kérdezhetem én. Az most biztosan egy hordó alatt fekszik, oszt iszik.

— Igaz a'! Rajta, gyerekek, gyerünk azzal a pince-ajtóval! — ordított egy tűzér.

— No csak lassan, komám, — mondta Balog nagy flegmával. — Mert egy az, hogy jön már a bereicsaft. E' még nem volna baj. A nagyobb baj az, hogy olyan szamarak vagytok, oszt azt hiszitek, hogy ezt a vas-ajtót beveritek. Reggelig se lesztek meg vele. Borotok sincs, mert azt az én Czepe komám issza odalent a pin-cében, oszt várja nyugodtan, hogy a bereicsaft érte jöjjön. Hát mi kell inkább, bor, vagy bereicsaft?

Balog persze hazudott. Legalább is a készültséget illetőleg. De szónoklata mindenestre megbontotta az ellenség táborát. A bakakészültségtől a huszárok és tűzérek nem sok jót várhattak. Az ordítózás lecsendesedett.

— Egyformán magyarok volnánk, — folytatta Jóska. — Nemcsak ti, hanem még a Mózsi is itt mel-lettem.

— Azt már nem! — rikkantott egy huszár.

— De igenis, khérem alássan, de igen! — sietett Mózsi hazafiasságát dokumentálni.

— Halljátok, hogy ő maga is azt mondja, — szóno-kolt Balog. — Hát most mutassa is meg, hogy igazat mond.

— Én aztat megmutatok, igenis, khérem alássan!

— Hát akkor verjél csapra egy hordó ingyenbort, aztán igyunk a muszka halálára, — vágta ki Balog.

Az ötlet általános helyeslésre talált.

— Jól beszél.

— Baka, de most az egyszer igaza van!

— Így illik! Mozgósítunk, vagy mi a fené!

— No Mózsi, csapra azzal a hordóval!

De Mózsi hazafisága máris megingott.

— Gott über die Welt! — siránkozott. — Drága jó khatona urak, esztet nem lehet! Én tönkre vagyok menve! Összethörtek nekem legalább öt forint árát, mostan én fhizessek legalább még öt forint ára bort?

Balog vállat vont.

— Hát Mózsi, akkor már én is azt mondom, hogy törjük csak be azt a pinceajtót, aztán lesz, ami lesz! Én is segíték.

Már csatolta is le a deréksziját. Mózsi végleg meg-törött a réműlettől.

— De khérem, hiszen nem tehetem! Hiszen a Czepe úr oda bezárta magát!

— No, ha csak az kell, azon segíthetek, — mondta Balog. Odament a pinceajtóhoz és kopogott.

— Feri komám, hallod-e?

— Uhüm! — felelt egy tompa hang.

— Én vagyok itt, a Balog Jóska. Gyere elő!

— Hát lehet már?

— Már igen.

A pinceajtó retesze megcsikordult és Czepe elő-lépett. Tántorgott, olyan részeg volt.

— Mi . . . mit akartok? — dűnnyögte.

— Egy hordó ingyenbort ígért a Mózsi, — sietett a magyarázattal Balog Jóska.

— B... bort? Ha ma... maradt ugyan m... még valami... D... de azt hi... hiszem, h... hogy elf... felejtettem a cs... csapat elzárni. H... halljátok, h... hogy csurog!

A felharsanó nevetésbe Mózsi jajveszékeltése sivitott bele, ki nagy gyorsasággal gurult le a pincébe, ahonnan valóban felhallatszott a bor csobogása...

Mit mondjak még? Maradt bor elég. Legalább is elég ahhoz, hogy este tizenegykor huszárok, tüzérek és bakák összeölelkezve dalolják végig az utcát:

— Ferenc Jóska azt üzentel...



A felharsanó nevetésbe Mózsi jajveszékeltése sivitott bele

## MOZGÓSÍTÁS.

A júliusvégi délután verőfénye álmosan feküdt a laktanyán. Félhárom óra volt. A hatalmas épület aludni látszott. A laktanyaudvar üresen égett a napsugárban. A századok a délutáni foglalkozás első óráját — éppen a nagy hőségre való tekintettel — a legényeségi szobákban tartották meg. Ment minden, mint a legmélyebb békében. Nem mondom, hogy a Szerbia elleni mozgósítás, amely a zászlóaljat egyébként nem érintette, nem hagyott nyomot a kedélyekben. Soha a kantin nem volt annyira zsúfolva, mint ezekben a napokban, és soha Weisz Samu, a héber kantinos még nem csinált ilyen fényes üzletet. Igaz viszont, hogy soha még nem kezelte ilyen szigorúan a hitelezésre vonatkozó tilalmat, — mert hát, mit lehet tudni?

Persze, hogy lázban égtek a virágszálak egytől-egyig és mégegyszer olyan kényesen lépkedtek a városban, a korzón. Egyébként a háborús borzalmak egyelőre még csak a városi polgárság éléskamrái készletének nagymérvű csökkenésében nyilvánultak meg. Ugyanis valahány militarista hajlamú Julcsa vagy Panni kezelte a konyhát, mind kötelességének tartotta, hogy „szívszerelmét” dupla vacsoraadagokkal traktálja, mert hát ki tudja, mi lesz szegénnyel?

— Bizony, ki tudja, mi lesz velem!? — hagyta rá ilyenkor készségesen az illető hadfi és lehetőleg borús képet vágva, új adagot szelt a kacsapecsenyéből. Egy jóképű kacsacomb mindenestre megért egy kis búskomorságot.

Egyébként azonban a század belső életében a legmélyebb békebeli egyformaság uralkodott. Az egyetlen háborús tünet az volt, hogy a számvivő őrmester, Pri-

hoda, tüntetőleg kiköszörültette a kardját a fegyvermesterrel, sőt Balog Jóska határozottan állította, hogy látta Prihodát egy utcai tüntetés alkalmával, amint veresnyit énekelt a tömeggel, hogy:

— Mekalj, mekalj, kutya Szerbia!

A Prihoda harci lázával szemben szöges ellentétben állott a fenyegető komorság, amely őrmester úr Gajdacs arcán tükröződött e válságos napokban. Neki sehogy se tetszett a nagy zűrzavar. A háború eshetőségével nem nagyon törődött, de határozottan elítélte magában a nagy nekikészülődést. Féltette a század fegyelmét, féltette azt a gépszerű pontosságot, mely eddig a szolgálatban megnyilvánult. Ezért, minél magasabbra csaptak a lelkesedés hullámai, annál erősebb kézzel igyekezett érvényt szerezni az előírások betűinek.

Ilyen emberevő hangulatban volt most is, hogy egy legénységi szobában oktatta a bakákat a tisztességes magaviseletre a városi kimenő esetén. Síri csend uralkodott. Az ablaküvegen egy árva légy zümmögése kísérte halkán Gajdacs szavait:

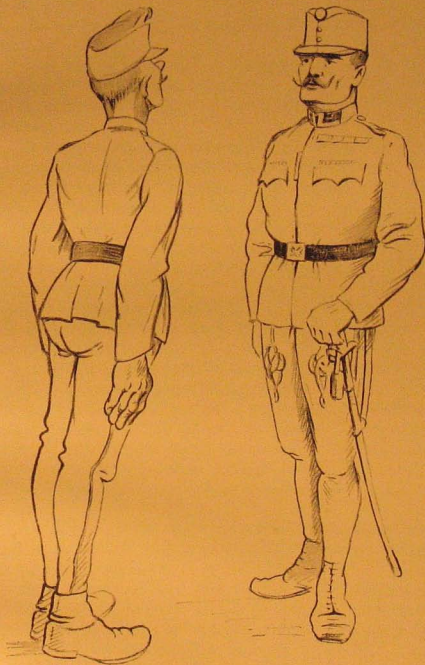
— Azt pedig senki se gondolja, hogy most, mert az egész világ megbolondult, nektek is szabad a vásár. Itt van például a Kovács, akit tegnap a tüzérék kilöktek a kocsmából... te Kovács, nem sült le a bőr a képedről, hogy ez megtörténhetett?

Kovács lángvörös arccal pattant fel.

— Őrmester úr, ik melde gehorzám, sokan vótak, én meg csak egymagam... De kettőnek azért bevterem a fejét! — tette hozzá büszkén.

Gajdacs rosszalólag intett.

— Hát éppen ez az, édes fiam. Hiszen nem mondom, ha önvédelem forog fent... tenálad különben biztosan fennforgott, erről meg vagyok győződve... de általában véve egy derék, tisztességes baka nem áll ki verekedni a tüzérékkel. Hanem, ha verekedés támad a kocsmában, még ha mindenki verekszik is, szépen



„Te takutya!...”

csendben kiissza a borát, aztán hazajön... Te, Balog, mit mondtam?

Balog, ki valahol hátul éppen elbóskolt, ijedten ugrott fel.

— Azt... azt mondta az őrmester úr... ik melde gehorzám... hogy ha verekedés van a kocsmában, azt én meg bent vagyok, akkor kiiszom a tüzerek borát, oszt hazajövök.

— Kssz — nyikkantotta el magát Czepe.

Őrmester úr Gajdacsit előntötte az epe:

— *Te, fakutya!* Te még röhögni mersz?! — förmedt rá és vészjtjóslóan feléje közeledett...

E sorsdöntő pillanatban éktelen üvöltés verte fel a laktanya csendjét. A szomszédos tizenötödik század felől hangzott. Gajdacsit megállt. Vad dobogás a folyosón. Az ajtó felpattant.

— Mozgósítás!! Éljen!!

És a tizenötödik század legénysége tombolva kavargott be a szobába.

— Éljen!! — ordított a tizenegyedik század is és felugrálva, vad indiánustáncba fogott.

Gajdacsiban elhült a vér a hihetetlen fegyelméletlenség láttára. Szólni akart, de hangját elnyomta a zsvaj. Újabb hullám tódult be az ajtón. Gajdacsit nem hitt a szemének: a bakák vállain trónolt őrmester úr Prihoda, lelkesen hadonászva frissen köszörült kardjával:

— Fogom vagni, aprítani бүдös muszka!! — rikácsolt —, fasírozott csinalsz! Utanam, klapcekok, utanam, hol ágyúk dergelnek!!

Szónoklatát, sajnos, nem fejezhette be. Megzavarta Gajdacsit, ki megtalálta a módját a tömeg megfékezésének. Az egyetlen, a legbiztosabb, a legegyszerűbb módot. Nekieresztette öblös hangját:

— Habt acht!!

A vezényszó galvanizáló csattanásán gépiesen megmerevedett mindenki, összekoppantak a sarkak, a

combra kerültek a tenyerek. Mivel pedig a varázsígék a Prihodát emelő karokra is hatottak, őrmester úr Prihoda tompa zuhanással hirtelen földet ért. Tiltakozásra nyitotta a száját, de egy pillantás Gajdacsí arcára, újból elhallgattatta. Feltápáskodott és kiosont az ajtón.

Csend volt, csak a légy zümmögött ismét az ablaküvegben. Gajdacsí végigsöpörte szűrös tekintetével a „lázadókat”. Szólni akart, ordítani, rapportra küldeni... De ekkor...

Látta a sok délceg legényt, akiket úgy szeretett. Látta őket acélfallá merevedve, de a lelkesedés lobogó lázával a szemükben. És őrmester úr Gajdacsí kérges szívében valami addig sohasem ismert melegség futott át. Nyelvét egyet és végigsodorta a bajuszát.

— Jól van, no... jól van, gyerekek... — dörmögte. — Hanem azért...

Kifordult a szobából.

— Éljen az őrmester úr! — tört ki a háta mögött újra a vihar. Sőt Czepe néhányadmagával utána is rontott, hogy felemeljék.

De Gajdacsí hamarosan leintette. Czepe leforrázva elkullogott, Gajdacsí pedig a századirodába nyitott be, hová alig pár perccel azelőtt kapitány úr Bartha is megérkezett. Éppen a mozgósítási tervezetet lapozgatta.

— Jó, hogy itt van, Gajdacsí! — mondta. — Első teendő: csukaszürke ruhába átöltözni!

Őrmester úr Gajdacsí világéletében fegyelmezett katona volt. De most az egyszer úgy érezte, hogy kötelessége ellenkezni.

— Herr Hauptmann, ik bitte gehorham... muszaj? Kapitány úr Bartha csodálkozva nézett fel.

— Persze, hogy muszaj. Miért kérdi?

— Hát... úgy gondolnám, kapitány úr, hogy talán meg lehetne csinálni azt a háborút a gyakorlóöltözetben is... Mert ha kiadjuk az új készletet, összepiszkolják... Tönkremegy minden. Ha hazajövünk, csupa régi rongy lesz a raktáron.

Kapitány úr Bartha elmosolyodott.

— Sohse törje most a fejét, Gajdacsí. Csak adja ki. Így szól a parancs. Egyébként... milyen a legénység hangulata?

Őrmester úr Gajdacsí gondterhes arcot vágott.

— Rossz... nagyon rossz!

— Hogy-hogy? — kérdezte a kapitány úr meg-hökkenve.

— Ordítanak, táncolnak... még az én jelenlétemben is mertek... Egészen széjjelment minden fegyelem. Itt van például ez a Czepe. Még engem is fel akart emelni a vállára — méltatlankodott Gajdacsí felháborodva.

De a kapitány úr megint csak mosolygott.

— Hát csak adja ki a csukaszürkét, Gajdacsí. És hogy kissé megnyugodjanak a kedélyek, ma este kilencig mindenkinek kimenőt adok. A laktanyafogságosoknak is. Holnaptól fogva úgylis kemény munkánk lesz.

Gajdacsí tisztelgett, sarkonfordult és kiment. Sehogy se tudta a kapitány urat megérteni.

— Még a laktanyások is... — mormogta lesujtva. És elhatározta, hogy történjék bármi, ő ezentúl is a forsrít alapján fog állni és megmenti a századot az anarchiától.

Két lépést se tett a folyosón, mikor egy ismerős-arcú civilbe ütközött. Gajdacsí meghökkent. Hol is látta ő már ezt az alakot?

— Alázatos szolgája, nagyságos őrmester úr!

— Duftig! — kiáltott Gajdacsí meglepve —, hát te hogy kerülsz ide?!

Valóban Duftig volt, kit még az ősszel olyan sike-lesen riasztott el az ezred szelleme. Duftig sietett a magyarázattal:

— Hallom, hogy van mozgósítás. Hát gyöttem jelentkezni.

— Te... te jöttél jelentkezni? — kérdezte Gajdacsí kételkedve.

— Phersze, gyöttem jelentkezni felülvizsgálatra. A felmentés miatt, tetszik tudni...

De már ez több volt, mint amennyit Gajdacsí túlfűtött kedélye elbírt. Végre akadt egy áldozata.

— Micsoda? Felmentést? — üvöltötte, galléronragadva a szerencsétlen hébert. — Majd adok én neked felmentést! Gyere csak!

És vasmarokkal vonszolta magával a raktár felé.

... Duftig Ephraim volt az első, aki csukaszürkébe öltözött...

Félóra mulva a század is lent állt már az udvaron, vadonatúj tábori egyenruhában. Örmester úr Gajdacsí dehogyan engedte volna el a kimenőelőtti tisztelgési gyakorlatokat!

— Ájnc, cváj, ájnc, cváj! — mennydörögte az ájnceldefilirungozó virágszálak fülébe. — Ájnc, a roseb egyen ki! Te Balog, te akarsz háborúba menni? Mikor még szalutálni se tudsz? Be a könyököt! Persze, háború, verekedés, az kéne, de a tisztességes kopfvendég az büdös! Majd adok én nektek háborút! Ájnc, cváj! Aki pedig nem nyomja lefelé a lábujjhegyét, az ne is számíton arra, hogy magammal viszem! Az itthon marad, szégyenszemre! Ájnc!

Végre együtt állt a század, feszesen, keményen, ragyogóan. Az új egyenruhák láttára Gajdacsí szíve még jobban elszorult. Mindenestere egy utolsó intelmet intézett a századhoz, hogy a ruhákat a végromlástól megóvjá:

— Azt az egyet pedig megmondom nektek, a ruhákra vigyázzatok, mint a szemetek fényére. Ha már a kapitány úr jósága megengedte, hogy tisztességesen menjetek az ellenség elé, az még nem jelenti azt, hogy akármit csinálhattok az új rüsztunggal. Ne gyűrjétek, ne piszkoljátok, verekedés közben be ne vérezzétek. Ha pedig valaki a svarmléniában fűbe vagy pocsolýába mer belefeküdni, annak kitépem a fülét, oszt menten hazazavarom! Abtretien!

E vészes fenyegetés azonban egyelőre semmiképp sem befolyásolta a virágszálak hangulatát. Vigan zsi-bongva törtettek ki a kapun. És míg örmester úr Gajdacsí gondterhelten fogott neki, hogy a feldúlt raktárban rendet teremtsen, kint a városban zene pattogott, virágeső hullott, búcsúcsókók csattantak.

... A tizennegyedik század raktárára ráborult a homály, Gajdacsí megegyeszer végignézte a glédába sorakozó nadrágokat, zubbonyokat, ingeket és tornisztereket. Itt megsímogatott egy dobot, ott megigazitott egy csattot. Az esti szél távoli muzsika foszlányait sodorta be a nyitott ablakon. És örmester úr Gajdacsí, a rettenthetetlen, valami furcsa belső szorongást érzett, amint utoljára tekintett maga körül szeretett raktárában.

— Sohase lesz már úgy, ahogy eddig volt — morgogta. — Az egész világ megbolondult!

És lehorgaszott fejével tette rá az ajtóra a lakatot.

\*

Igaza volt. Azokban a forró napokban az egész világ megbolondult... És azóta se lett úgy, ahogy volt!